

PŘÍNOS KATEDRY PEDAGOGIKY PRO STUDENTY VŠZ V PRAZE

Z. Miškovský, M. Slavík, D. Saláková

katedra pedagogiky, Vysoká škola zemědělská,
V lázních 3, Praha 5 - Malá Chuchle

Anotace:

V příspěvku jsou uvedeny formy přípravy učitelů pro střední zemědělské a lesnické školy a zemědělská a lesnická učiliště a asistenty a odborné asistenty VŠZ v Praze, zajišťované katedrou pedagogiky. Informuje se o výzkumné aktivitě pracovníků katedry pedagogiky.

Summary:

The article deal with teacher training teachers of special subjects for secondary agricultural and forestry schools and the young university staffs which is organized by Pedagogical department. There is also informed about research activities of this department.

Klíčová slova:

pedagogika, doplňující studium učitelství odborných předmětů, učitelé středních zemědělských a lesnických škol, pedagogický výzkum

Key words:

pedagogy, complementary study of teacher training, teachers of secondary agricultural and forestry schools, pedagogical research

Vyučující odborných předmětů pro střední odborné školy a střední odborná učiliště v ČR jsou připravováni na pedagogických fakultách univerzit a katedrách (ústavech) pedagogiky vysokých škol neuniverzitního typu formou doplňujícího pedagogického studia učitelství odborných předmětů. V přípravě učitelů na pedagogických fakultách se jedná zejména o studijní zaměření učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro druhý stupeň základních škol a středních škol.

1. Pedagogická činnost katedry pedagogiky

Základním úkolem katedry pedagogiky VŠZ v Praze je příprava pedagogických pracovníků pro střední školy a střední odborná učiliště v oblasti zemědělských a lesnických odborných předmětů. Příprava je zajišťována ve dvou formách doplňujícího pedagogického studia: jednak v třísemestrovém studiu při zaměstnání, jednak v tzv. kombinovaném studiu.

Při první formě zemědělství a lesní inženýři (eventuálně veterinární lékaři), kteří již na středních zemědělských a lesnických školách a učilištích vyučují nebo hodlají v budoucnosti vyučovat, absolvují všechny povinné předměty včetně třítydenní pedagogické praxe na vybraných cvičných středních zemědělských a lesnických školách studiem při zaměstnání. Jedná se o tyto předměty: pedagogika, psychologie, humanitární výchova, didaktika odborného předmětu, didaktická technika, řízení výchovy a vzdělávání, ekologická výchova, biologie mládeže a zdravotní prevence.

Při kombinované formě studia absolvují vybraní studenti z jednotlivých fakult VŠZ předměty pedagogika, psychologie a humanitární výchova během denního studia na vysoké škole. V následném dvousemestrovém studiu po získání vysokoškolského diplomu na VŠZ studium dokončí při zaměstnání, nejdéle však do pěti let po absolvování vysoké školy. Formou konzultačních soustředění navštěvují zbývající povinné předměty a třítydenní pedagogickou praxi.

Obě formy doplňujícího pedagogického studia jsou zakončeny závěrečnou zkouškou učitelské způsobilosti z předmětu pedagogika, psychologie a didaktika odborného předmětu. Součástí zkoušky jsou i hodnocené výstupy na pedagogické praxi a obhajoba závěrečné písemné práce, kterou vypracovávají posluchači v závěru studia.

Od školního roku 1992/93 bylo kombinované souběžné pedagogické studium rozšířeno o možnost navštěvovat přednášky, absolvovat konzultace a složit zkoušky z většiny obligatorních předmětů studentům v rámci denního studia na VŠZ. Tato forma byla zavedena na základě požadavku na větší flexibilitu studia, pro studenty podle jejich individuálních schopností, většinou těch, kteří studují pátý ročník VŠZ. To znamená, že kromě uvedených povinných předmětů zajišťovaných katedrou pedagogiky v nižších ročnících (pedagogika, psychologie, humanitární výchova), během 5. ročníku studia na VŠZ absolvovali na katedře pedagogiky zbývající předměty. Studium těchto posluchačů bude rovněž zakončeno formou závěrečné zkoušky učitelské způsobilosti spojené s obhajobou závěrečné písemné práce, podmíněné předcházející pedagogickou praxí na cvičné zemědělské nebo lesnické střední škole v termínu zadaném katedrou pedagogiky. Předpokladem je ukončení vysokoškolského studia a získání diplomu na VŠZ.

Ve školním roce 1993/94 využilo této rozšiřující formy doplňujícího pedagogického studia 15 posluchačů (10 studentů oboru fyto technického a 5 studentů oboru zootechnického agronomické fakulty) pátého ročníku VŠZ. Všichni se aktivně zúčastňovali výuky na katedře pedagogiky, což bylo podmínkou studia, a složili předepsané zápočty a zkoušky. Na základě této dobré zkušenosti počítá se s touto formou studia i ve školním roce 1993/94. Přihlášeno je 32 posluchačů (8 studentů oboru fyto technického a 4 studenti oboru zootechnického agronomické fakulty, 5 studentů technické fakulty a 15 studentů provozně ekonomické fakulty) pátého ročníku studia.

Vzhledem k tomu, že v současné době velké množství absolventů všech fakult VŠZ pracuje jako učitelé základních škol, katedra rozšířila učební plán o předměty didaktika biologie a didaktika výpočetní techniky. To přináší rozšíření kvalifikačních předpokladů nejen pro učitele základních škol, ale i učitele středních zemědělských a lesnických škol, což je hlavním posláním katedry pedagogiky.

Z dalších forem studia realizovaných katedrou pedagogiky VŠZ jsou to kursy základů vysokoškolské pedagogiky pro asistenty a odborné asistenty VŠZ v Praze permanentně od školního roku 1988/89. Obsahovou náplň kursu tvoří základy vysokoškolské pedagogiky a pedagogické psychologie, základy didaktické techniky a jejího využívání ve výuce a humanitní výchova se základy rétoriky. Je organizována formou dvou týdenních bloků, dále hospitacemi pracovníků katedry pedagogiky u frekventantů při jejich výuce na mateřských katedrách spolu s vypracováním závěrečné písemné práce s konkrétní pedagogicko-psychologickou tematikou. Kursy jsou zakončeny komisionální zkouškou, při které se hodnotí míra osvojených vědomostí, aktivní účast v kursu a závěrečná písemná práce. Absolventi získávají osvědčení, které je i podkladem pro jejich mzdové ohodnocení.

2. Vědecko výzkumná činnost katedry pedagogiky

Výzkumná aktivita katedry pedagogiky v Praze je zaměřena na změny, ke kterým dochází v profilech absolventů zemědělských a lesnických škol a s nimi i v zaměřeních a pedagogickém působení těchto škol.

V současné době zpracovávají pedagogičtí pracovníci katedry dva projekty výzkumných úkolů. Prvním je vnitřní grant VŠZ nazvaný "Strukturální a obsahové změny v přípravě zemědělských odborníků". Práce na něm byly zahájeny v roce 1991, v roce 1993 bude předložena k obhajobě závěrečná zpráva. Cílem výzkumu je na základě dlouhodobých obecných úkolů výchovy a vzdělávání předpokládaného vývoje zemědělství a na ně navazujících odvětvích koncipovat optimální tendence ve výchově základních a středně technických pracovníků.

Druhým výzkumným úkolem zpracovávaným katedrou pedagogiky v rámci programu "Rozvoj vzdělávání" MŠMT ČR je projekt nazvaný "Příprava a další vzdělávání učitelů zemědělských škol". Práce na projektu byly zahájeny v roce 1992, předpokládané ukončení výzkumu v roce 1994. Cílovým výstupem výzkumného úkolu je vypracování nové filozofie myšlení učitelů a formulování potřebných změn v přípravě odborných předmětů. Dále navržení různých modelů programů dalšího vzdělávání a sebevzdělávání učitelů zemědělských a lesnických škol pro jejich práci při celoživotním vzdělávání, rekvalifikaci i poradenství v agrárně potravinářském komplexu.